

Област Варна

- ▶ Население (2019)
- ▶ Територия (кв.км)
- ▶ Брой на населените места
- ▶ Дял на населението в градовете (%)

469 885

3819,5

159

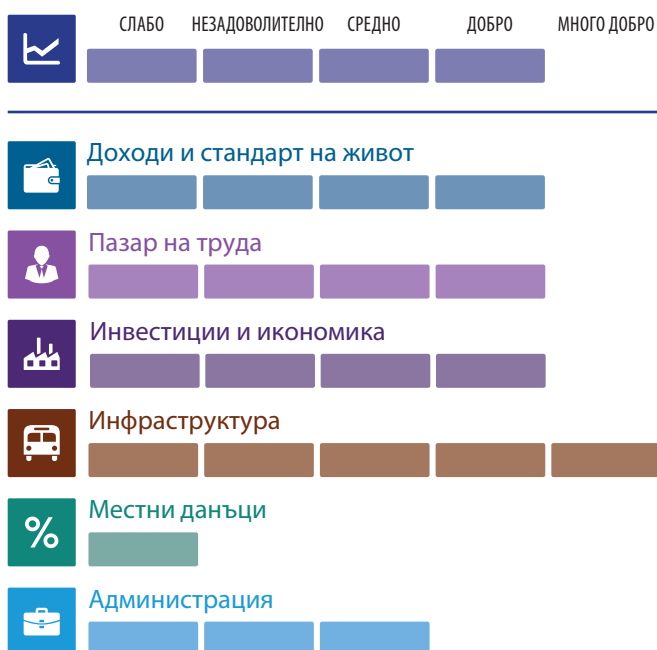
84

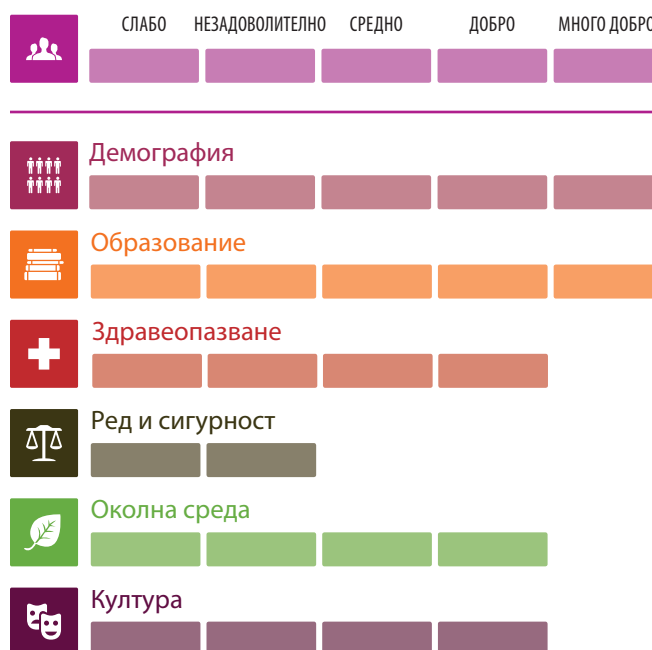
Брутният вътрешен продукт на човек от населението в област Варна се повишава рязко през 2018 г., изпреварвайки средния темп на нарастване в страната и доближавайки отново областта до средните стойности. Заплатите също нарастват значително. Тези процеси водят и до свиване на бедността в областта. Тенденциите на пазара на труда са добри и през 2019 г. Областта отчита и умерена инвестиционна активност. На фона на общата картина в страната Варна се представя много добре по отношение на областната инфраструктура. Местните данъци в областта са изключително високи (единствено в столицата са по-високи). През 2020 г. оценката на работата на електронното правителство и предоставянето на услуги на „едно гише“ в общините от област Варна намалява и областта изостава от средните за страната нива.

Варна е сред областите с най-благоприятно демографско развитие и през 2019 г. Показателите в сферата на образованието поставят област Варна на много добра позиция. Относителният брой на общопрактикуващите лекари в областта е близък до средния в страната, а този на специалистите – по-висок. Проблем остава ограничената леглова база в местните многопрофилни болници. Натовареността на наказателните съдии в област Варна е значително по-ниска от средната за страната и през 2019 г., което води до по-бързо правораздаване. Броят на престъпленията в областта спрямо населението е висок, а разкриваемостта им – ниска. Населението на областта произвежда и повече битови отпадъци, но значителна част от тях се предават за третиране и рециклиране. Културният живот в област Варна е сравнително интензивен.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ ■■■■■

Доходи и стандарт на живот ■■■■■

Брутният вътрешен продукт на човек от населението в област Варна се повишава рязко през 2018 г., изпреварвайки средния темп на нарастване в страната и доближавайки отново областта до средните стойности. Така БВП на областта става 15,5 хил. лв./човек при 15,6 хил. лв./човек за страната. Същевременно заплатите нарастват значително (до 13,0 хил. лв. бруто годишно), въпреки че остават под средните за страната (13,8 хил. лв.). Доходите в областта се задържат през 2018 г., но през 2019 г. нарастват значително, достигайки 5883 лв./лице от домакинството при 6013 лв. за страната.

Тези процеси водят и до свиване на бедността в област Варна както по отношение на дела на населението, живеещо с материални лишения, така и на това, живеещо под линията на бедност.

Пазар на труда ■■■■■

Тенденциите на пазара на труда в областта са добри и през 2019 г. Икономическата активност нараства, но все още не може да настигне средната за страната заради флуктуациите през предходните няколко години. Заетостта също нараства рязко, достигайки 69,6% (при 70,1% в страната), а безработицата се свива допълнително до 3,0% (при 4,2% в страната).

Образователният статус на работната сила е близък, но по-неблагоприятен от този за страната. Въпреки университетите делът на висшистите в област Варна е 25% (при 28% в страната), дължащо се на миграцията на високообразовани хора към столицата и чужбина.

Варна е втората област с най-висок коефициент на демографско заместване като отношение на населението на възраст 15–19 години към това на 60–64 години – 75% (при 66% в страната). Това означава, че на всеки 100 души, на които предстои да излязат от пазара на труда в близките няколко години, съответстват 75 младежи, на които предстои да се вляят.

Инвестиции и икономика ■■■■■

И през 2018 г. се отчита умерена инвестиционна активност в област Варна. Броят на предприятията остава висок (70 на 1000 души от населението при 59 за страната), а вътрешните и външните инвестиции нарастват, макар и незначително. Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи достигат 2761 лв./човек, а преките чуждестранни инвестиции са 3968 евро/човек (при 3560 евро/човек в страната). Произведената продукция също нараства, макар че остава под средната за страната – 22,2 хил. лв./човек при 25,9 хил. лв./човек в страната.

Област Варна продължава да изостава от средните стойности за страната по отношение на усвояването на европейски фондове, съотнесено към населението. Към 15 юни 2020 г. стойността на изплатените суми по оперативни програми в областта достига 1383 лв./човек при 1976 лв./човек за страната. В рамките на областта първенец отново е община Бяла (4901 лв./човек), а с най-ниско усвояване остават общините Ветрино и Дългопол.

Инфраструктура ■■■■■

На фона на общата картина в страната Варна се представя много добре по отношение на областната инфраструктура. Гъстотата на пътната и железопътната мрежа в областта е значително по-висока от средната за страната. Нещо повече, област Варна е четвъртата област (след столицата, Пловдив и Русе) с най-висока концентрация на железопътна инфраструктура – 5,2 км/100 кв. км територия.

През 2019 г. делът на автомагистралите и първокласните пътища в областта също е сравнително висок – 27,4% при 18,6% в България, а качеството на пътната настилка е добро (43,5% при 41,4% в страната).

Относителният дял на домакинствата с достъп до интернет в областта (73,5%) е подобен на този в страната (75,1%) през 2019 г.

Местни данъци ■

Усредненото ниво на избрани местни данъци в област Варна е изключително високо (единствено след това в столицата). Сравнително развитите области се характеризират с по-високи данъци и Варна не прави изключение. В област Варна всички разглеждани местни данъци са високи и няма нито една община, която да е намалила данък през 2020 г. Разликата между ставките в област Варна и страната достига близо 30% при данъка за търговия на дребно. Средният размер на годишния данък върху таксиметровия превоз в общините в област Варна пък е с 20% по-висок от средния за страната. При останалите местни данъци нивата в областта са с около 10% по-високи от усреднените в страната.

Администрация ■■■■■

През 2020 г. оценката на работата на електронното правителство и предоставянето на услуги на „едно гише“ във варненските общини намалява и областта изостава от средните за страната нива. Същевременно оценката за прозрачността на местните администрации се повишава леко (с 2 пр.п. до 75%) и разликата със средната за страната стойност (71%) се увеличава. В рамките на областта най-добре се представят общините Варна, Девня и Белослав.

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ■■■■■■

Демография ■■■■■■

Варна е сред областите с най-добро демографско развитие и през 2019 г. Естественят прираст се повишава леко (до -3,6‰) и е двойно по-висок от средния за страната (-6,7‰) въпреки отрицателната си стойност. Същевременно Варна е сред малкото области, които продължават да привличат хора и коефициентът на механичен прираст остава положителен, макар и намаляващ през последните три години.

Това води до по-благоприятни показатели за възрастова зависимост, въпреки че и в област Варна застаряването на населението е факт. Коефициентът на възрастова зависимост като отношение на населението на над 65 години към това на 0–14 години достига 126% (при 150% в страната), а зависимостта между хората на над 65 години и 15–64-годишните – 29% (при 34% в страната).

След столицата Варна е областта с най-висок дял на градското население – 84% при 74% в страната, което предопределя и сравнително високата гъстота на населението.

Образование ■■■■■■

Показателите в сферата на образованието поставят област Варна на много висока позиция в страната. Коефициентът на записване в V–VIII клас в областта се повишава леко през 2019 г., но остава малко по-нисък от средния за страната. Същевременно относителните дялове на второгодниците и на напусналите училище също намаляват и са значително по-ниски от средните за страната нива. Делът на второгодниците намалява до 0,5% при 0,9% в страната.

Оценките на учениците в областта също са по-високи от средните и през 2020 г. Средният успех на националното външно оценяване по математика след VII клас се повишава до 43 точки при 36 точки за страната. Успехът на учениците от област Варна на матурите по български език и литература също е сравнително висок (4,34 при 4,20 в страната), а слабите оценки достигат 6,3% при 8,2% средно за страната.

Варна остава и сред областите с най-висок относителен дял на студентите през 2019 г. – 51 на 1000 души от населението при 32 в страната.

Здравеопазване ■■■■■■

Относителният брой на общопрактикуващите лекари в област Варна през 2019 г. е близък до средния в страната, а този на специалистите – по-висок, което се дължи на Медицинския университет в областния център. Проблем остава ограничената леглова база в местните многопрофилни болници – 440 легла на 100 хил. души от населението при 550 на 100 хил. души в страната.

Делът на здравноосигурените в областта нараства почти незабележимо и през 2019 г. (до 84%) и остава по-нисък от средния за страната (89%).

Ред и сигурност ■■■■

Натовареността на наказателните съдии в област Варна е значително по-ниска от средната за страната и през 2019 г., което води до относително бързо правораздаване. На един съдия в областта се падат по 6,7 дела за разглеждане на месец при 9,1 дела месечно в страната, а наказателните дела, приключили в 3-месечен срок, достигат 93% (при 90% в страната).

Броят на регистрираните престъпления намалява, но остава значително по-висок от средния за страната. През 2019 г. в област Варна са регистрирани 14,1 престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души от населението при 11,1 в страната. Същевременно разкриваемостта остава значително по-ниска от средната – 36% при 52% в страната.

Околна среда ■■■■■■

Замърсяването в областта с въглероден диоксид е двойно по-високо от средното за страната и през 2018 г. Вредните емисии са 554 т/кв.км при 275 т/кв.км в страната. Населението на областта произвежда и повече битови отпадъци, но значителна част от тях се предават за третиране и рециклиране (78% при 71% за страната).

Сравнително високата степен на урбанизация на областта предопределя и относително високия достъп на населението до обществена канализация – 86% при 76% в страната. Високо е и покритието на пречиствателните станции за отпадъчни води – 86% от населението при 64% в страната.

Култура ■■■■■■

Културният живот в област Варна е сравнително интензивен и през 2019 г. Посещенията на театрите нарастват до 462 на 1000 души от населението (при 362 на 1000 души в страната). Посещенията на кината пък са почти двойно по-високи от средните – 1132 на 1000 души при 659 на 1000 души в страната.

Сравнително по-нисък остава интересът към местните музеи и библиотеки. В областта са отчетени 647 посещения в музеите на 1000 души от населението (при 770 на 1000 души в страната), а в библиотеките – 368 на 1000 души (при 683 в страната).

Ключови показатели за област Варна

Индикатори на икономическото развитие	2017	2018	2019	Средно за страната
БВП на човек от населението (лв., текущи цени)	13 809	15 479	n.a.	15 615
Средногодишен доход на лице от домакинството (лв.)	5407	5407	5883	6013
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	11 700	13 008	n.a.	13 775
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	n.a.	18,5	18,4	22,6
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	66,0	66,3	69,6	70,1
Коефициент на безработица на населението на 15–64 години (%)	7,3	4,4	3,0	4,2
Дял на населението с основно и по-ниско образование на 25–64 години (%)	18,3	19,1	18,8	17,6
Дял на населението с висше образование на 25–64 години (%)	32,5	29,5	25,3	28,0
Произведена продукция (лв./човек)	20 681	22 164	n.a.	25 855
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	2680	2761	n.a.	2750
Преки чуждестранни инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	4120	3968	n.a.	3560
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	71,2	76,6	73,5	75,1
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	43,2	42,7	43,5	41,4
Гъстота на пътната мрежа (км/100 кв.км територия)	18,8	18,8	18,8	17,9
Рейтинг за активна прозрачност на ПДИ за органите на местното самоуправление (%)*	78,7	73,0	75,3	70,7
Индикатори на социалното развитие	2017	2018	2019	Средно за страната
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	–3,6	–4,0	–3,6	–6,7
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	2,4	2,2	0,7	–0,3
Среден успех от матурите по БЕЛ**	4,21	4,26	4,34	4,20
Среден успех на изпита по математика след VII клас (точки)**	32,6	38,6	43,3	36,3
Брой на преподавателите в основното и в средното образование на 1000 ученици	81	83	87	89
Нетен коефициент на записване на населението в V–VIII клас (%)	85,5	84,2	84,7	86,6
Дял на здравноосигурените лица (%)	83,4	83,5	84,0	88,8
Население на един общопрактикуващ лекар (брой хора)	1534	1655	1655	1688
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	15,7	14,3	14,1	11,1
Натовареност по щат на наказателните съдии (дела/месец)	6,6	6,3	6,7	9,1
Дял на населението с достъп до обществена канализация (%)	86,2	86,4	n.a.	76,2
Образувани битови отпадъци на човек от населението (кг/човек/година)	547	498	n.a.	409
Дял от битовите отпадъци, предадени за третиране и рециклиране (%)	79,6	78,1	n.a.	70,9
Посещения в кината на 1000 души от населението	1184	1043	1132	659
Посещения в театрите на 1000 души от населението	360	449	462	362

* Данните за 2019 г. са включени в изследването 2020 г. Същото важи и за предходните години.

** Данните се отнасят за учебната 2019/20 година, а матурите са проведени през 2020 г. Същото важи и за предходните години.